

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

4	5	0	2	6
---	---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	0	1
---	---	---	---

B.Ed. (Gen.) 1st Semester

(2125)

PEDAGOGY OF SOCIAL STUDIES (In all Mediums)

(Same for USOL Candidates of 1st Semester)

Paper—1.1/1.2 Opt.(XXI)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 40

Note :— Attempt **one** question each from Units I to IV. Unit V is compulsory.

UNIT—I

1. How does social studies relate to other school subjects such as Science, Mathematics, and languages? Provide examples. 6+2
2. List the key aims of teaching social studies at the middle and secondary school levels. 8

UNIT—II

3. Define the Socialized Recitation method. How does it differ from traditional recitation in social studies teaching? 4+4
4. Compare the techniques of Explanation and Supervised Study in terms of student engagement and learning outcomes. 4+4

UNIT—III

5. How does NCF 2005 propose to make the social studies curriculum more participatory and activity-based? Explain with examples. 6+2

6. What are the primary and secondary resources in social studies?
Give examples. 4+4

UNIT—IV

7. Explain the Cooperative Learning approach and its procedure. 2+6
8. Evaluate both the strengths and limitations of the constructivist teaching approach. 4+4

UNIT—V

9. Short answer type questions:
- (a) Nature of social studies.
- (b) Problem Solving Method.
- (c) Describe Globe as a teaching aid.
- (d) What is e-learning? 4×2=8

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- यूनिट I से IV तक प्रत्येक में से एक प्रश्न हल करें।
यूनिट V अनिवार्य है।

यूनिट—I

1. विज्ञान, गणित और भाषा जैसे अन्य स्कूली विषयों से सामाजिक अध्ययन का क्या संबंध है? उदाहरण दीजिए। 6+2
2. मध्य और माध्यमिक विद्यालय स्तर पर सामाजिक अध्ययन पढ़ाने के प्रमुख उद्देश्यों की सूची बनाइए। 8

यूनिट—II

3. सामाजिकीकृत वाचन विधि को परिभाषित कीजिए। सामाजिक अध्ययन शिक्षण में यह पारंपरिक वाचन से किस प्रकार भिन्न है? 4+4
4. छात्र संलग्नता और अधिगम परिणामों के संदर्भ में स्पष्टीकरण और निरीक्षण अध्ययन की तकनीकों की तुलना कीजिए। 4+4

यूनिट—III

5. नसीएफ 2005 सामाजिक अध्ययन पाठ्यक्रम को अधिक सहभागी और गतिविधि-आधारित बनाने का प्रस्ताव कैसे रखता है? उदाहरणों सहित समझाइए। 6+2
6. सामाजिक अध्ययन में प्राथमिक और द्वितीयक संसाधन क्या हैं? उदाहरण दीजिए। 4+4

यूनिट—IV

7. सहकारी अधिगम उपागम और उसकी प्रक्रिया की व्याख्या कीजिए। 2+6
8. रचनावादी शिक्षण उपागम की खूबियों और सीमाओं का मूल्यांकन कीजिए। 4+4

यूनिट—V

9. लघु उत्तरीय प्रश्न:
- (a) सामाजिक अध्ययन की प्रकृति।
- (b) समस्या समाधान विधि।
- (c) शिक्षण सहायक सामग्री के रूप में ग्लोब का वर्णन कीजिए।
- (d) ई-लर्निंग क्या है? 4×2=8

(पंजाबी अनुवाद)

नोट :- यूनिट I ਤੋਂ IV ਤੱਕ ਹਰੇਕ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਯੂਨਿਟ-V ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਯੂਨਿਟ—I

1. ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਸਕੂਲ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਗਿਆਨ, ਗਣਿਤ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ। 6+2
2. ਮਿਡਲ ਅਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਐਨ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ। 8

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਸਮਾਜਿਕ ਪਾਠ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਐਨ (ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਰਵਾਇਤੀ ਪਾਠ ਵਿਧੀ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ? 4+4
4. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਧਿਐਨ ਦੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ। 4+4

ਯੂਨਿਟ-III

5. NCF 2005 ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਐਨ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਅਧਾਰਤ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਿਵੇਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ? ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਝਾਓ। 6+2
6. ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਰੋਤ ਕੀ ਹਨ ? ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦਿਓ। 4+4

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 2+6
8. ਰਚਨਾਤਮਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪਹੁੰਚ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। 4+4

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਲਘੂ ਉੱਤਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :
 - (a) ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ।
 - (b) ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ।
 - (c) ਇਕ ਅਧਿਆਪਨ ਸਹਾਇਤਾ ਵਜੋਂ ਗਲੋਬ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
 - (d) ਈ-ਲਰਨਿੰਗ ਕੀ ਹੈ ? 4×2=8